Socialbidrag bland invandrare: erfarenheter från Sverige

AV EVA FRANZÉN

Inledning

Det har varit en dramatisk ökning av socialbidragsmottagandet i Sverige under 1980 och 90-talet. Kostnaderna har stigit, bidragstiderna har blivit längre och bidragstagarna har blivit fler. Kostnaderna ökade mellan åren 1983 till 1995 från 4,4 till 10,8 miljarder kronor[1] och antal bidragshushåll ökade under samma period från drygt 252 000 till nästan 388 000 hushåll (Socialstyrelsen 1999). Invandrarbefolkningens socialbidragsmottagande är en viktig del av expansionen[2]. En ökad flyktinginvandring under 90-talets inledande år har haft tydliga effekter på socialbidragets omfattning. I jämförelse med svenska socialbidragshushåll har invandrarhushållen väsentligt längre bidragstider och erhåller högre utbetalda belopp. Den offentliga statistiken visar att utländska hushållens andel av samtliga socialbidragshushåll under hela 90-talet uppgick till ungefär en tredjedel, samtidigt som så mycket som hälften av de totala kostnaderna gick till dessa hushåll (Socialstyrelsen 1999). Från tidigare socialbidragsforskning vet vi att socialbidragsmottagare är en på ett flertal sätt en utsatt grupp i befolkningen (Socialstyrelsen 1994, 1995 och 1997). Om invandrare, som är nya i landet, fastnar i ett bidragsmottagande måste detta ses som en varningssignal. Eftersom ett långvarigt socialbidragsmottagande kan medföra en ökad marginalisering är det angeläget att uppmärksamma invandrarnas bidragssituation.

Orsakerna till invandrarnas överrepresentation i socialbidragsmottagandet kan sökas på olika håll. För det första innebar den allmänna ekonomiska försämringen under 90-talets början att arbetslösheten generellt sett ökade i hela befolkningen. Invandrarbefolkningen är den grupp som har drabbats extra hårt av lågkonjunkturen. De har generellt sett en högre arbetslöshet än befolkningen

Eva Franzén är doktorand, Institutionen för Socialt arbete vid Göteborgs Universitet.

i övrigt, dessutom är förvärvsfrekvensen betydligt lägre för många invandrargrupper (AKU). För det andra har Sverige genomgått en demografisk förändring under de senaste decennierna. Andelen utrikes födda i befolkningen ökade från 4 procent 1960 till 11 procent i slutet på 1990-talet. Senare decenniers utomnordiska invandring har i huvudsak uteslutande varit en flyktinginvandring samt anhöriginvandring. Eftersom möjligheterna att finna försörjningsmöjligheter på den öppna marknaden har varit starkt begränsade för nyanlända flyktingar, har detta fått direkta konsekvenser för socialbidragsutvecklingen. Dessutom är introduktionsprogrammen för nyanlända flyktingar och invandrare utformat så att socialbidrag utgår som försörjningsstöd under den första tiden i landet.[3] En ytterligare förklaring till invandrarnas överrepresentation bland socialbidragstagarna är utformningen av de sociala försäkringssystemen. För allt fler av socialförsäkringarna krävs ett deltagande i arbetslivet. Det betyder att de personer som har en svag position på arbetsmarknaden inte har samma möjligheter att ta del av de välfärdspolitiska förmånerna (Socialstyrelsen 1997, SOU 2000:3). För nyanlända invandrare kan vi förvänta oss ett högt socialbidragsmottagande. Men hur går det för invandrarna när de vistats i landet i några år?

Denna studie behandlar tre centrala frågor om invandrares socialbidragsmottagande. För det första undersöker vi bestämningsfaktorerna bakom socialbidragstagandet. I vad mån kan skillnader i socialbidragsmottagande mellan utrikes födda och infödda och mellan olika invandrargrupper förklaras av de faktorer som vi i denna studie har möjlighet att kontrollera för? Därefter analyseras vilken betydelse socialbidraget har för utrikes respektive inrikes födda. Slutligen undersöks hur risken att bli socialbidragsmottagare har förändrats över tid för de utrikes födda?

För att besvara dessa frågor undersöker vi om invandrares överrepresentation bland socialbidragstagare kan tillskrivas faktorer som ålder, utbildning, hushållssammansättning, bostadsort samt arbetsmarknadssituationen. Dessutom är ambitionen att, med hjälp av multivariata metoder, studera betydelsen av invandringskohort och ursprungsregion samt hur varierande migrationsskäl påverkar socialbidragsmottagandet. Vidare kommer socialbidragets relativa betydelse att studeras. Vi undersöker här om socialbidraget är ett komplement till andra inkomster eller om det är den huvudsakliga inkomstkällan. Till sist analyseras om risken att bli mottagare av socialbidrag har ökat för de utrikes födda under perioden 1983 och 1995.

Dessa analyser grundas på ett stort datamaterial, s k SWIP (Swedish Income Panel) som består av två stickprov ur totalbefolkningen: 1 procent av den svenskfödda befolkningen och 10 procent av den utrikes födda. Här analyseras cirka 125 000 hushåll årligen under perioden 1983-1995.[4] Fram till 1998 baserades de offentliga uppgifterna om socialbidrag i Sverige på individernas medborgarskap. Denna artikel utgår istället från individernas ursprungsregion vilket ger en möjlighet att studera socialbidragstagande oberoende om personen naturaliseras eller ej.[5]

Artikeln börjar med en genomgång av den viktigaste forskningen om invandrares socialbidragsmottagande. Detta följs av en kort beskrivning av vilka som är invandrare i Sverige samt deras ekonomiska positioner. Därefter följer en analys av betydelsen av att vara socialbidragsmottagare om man tillhör den utrikes födda befolkningen samt hur bidragstagandet har förändrats under de senaste decennierna. Detta leder fram till frågan hur invandrares överrepresentation bland socialbidragsmottagare kan förklaras. Frågan diskuteras med stöd av resultat från logistiska regressioner. Artikeln avslutas med en analys av hur risken att bli socialbidragstagare har förändrats över tid.

Tidigare forskning

Invandrares socialbidragsmottagande är en tämligen outforskad fråga i Sverige. Det finns endast ett fåtal studier i ämnet. En av de första studierna genomfördes av Gustafsson et al (1990). Den visar framför allt att socialbidragsmottagandet varierar kraftigt mellan olika grupper av invandrare. Den visar också att socialbidragsförsörjningen står för en större andel av invandrarhushållens disponibla inkomster än vad som är fallet i svenska socialbidragshushåll. Senare studier visar att de utrikes födda är överrepresenterade, oavsett födelseland, bland socialbidragsmottagarna. I genomsnitt är det fyra gånger vanligare att utrikes födda är socialbidragsmottagare i jämförelse med den infödda befolkningen (Franzén 1997). Den studien visar också att vistelsetiden är en viktig förklaring till invandrares socialbidragstagande. Ju längre tid i landet desto lägre andel mottar socialbidrag. I en något senare studie finner Hansen & Löfström (1999) att flyktingar är den grupp av invandrare som mottar socialbidrag oftare än andra invandrare. Å andra sidan finner de att flyktingar har en snabbare assimileringsprocess än övriga.[6] Hammarstedts (2001) studie av invandrares socialbidragstagande och transfereringar i övrigt visar att en stor del av invandrares överrepresentation

bland socialbidragstagarna kan förklaras av deras höga andel bland arbetslösa. Hit hör också att invandrare inte, i samma utsträckning som den infödda befolkningen, har kvalificerat sig för inkomstrelaterade socialförsäkringar.

Från internationell forskning på området finner vi varierande och även motstridiga resultat. Studier från USA, Kanada, Tyskland och Norge visar samtliga att invandrare är överrepresenterade bland mottagare till socialbidragets motsvarighet. Men vid närmare analyser av socialbidragsmottagandets bestämningsfaktorer framkommer skiftande resultat (Bean m fl 1997, Borjas & Trejo 1991,1993, Borjas & Hilton 1996, Jensen 1988). Den tidiga amerikanska forskningen visar att invandrares bidragstagande ökar i takt med vistelsetiden i landet medan senare forskningsresultat ger en mer komplex bild av invandrarnas ekonomiska assimilering (Brandon & Tausky 2000). När aspekter som etnicitet, generation och vistelsetid tas i beaktande framträder nya mönster. Brandon & Tausky (2000) visar att medan det är stor variation i socialbidragsmottagandet i den första generationens invandrare så minskar bidragstagandet markant bland tredjegenerationens invandrare. Kanadensiska studier (Baker & Benjamin 1995) visar på samma sätt som de amerikanska studierna att invandrarna har ett lägre bidragstagande som nyanlända i jämförelse med den infödda befolkningen samt att tiden i landet medför ett ökat bidragstagande. Dock visar analyserna av invandrarnas socialbidragstagande i både USA och Kanada att senare tids invandringskohorter har ett betydligt högre bidragstagande i jämförelse med tidigare invandringsgrupper (Bean m fl 1997, Baker & Benjamin 19945). Resultat från tyska studier varierar beroende på vilken population som undersöks. Riphahn (1999) visar att socialbidragsmottagandet ökar för tyska gästarbetare i takt med längre vistelsetid i landet medan att Büchel et al (1997) finner det motsatta, d v s att risken att bli socialbidragsmottagare minskar i och med längre tid.[7]

Föreliggande studie skiljer sig från de flesta tidigare studier på två viktiga områden. För det första analyseras data fram till år 1995. Det innebär att vi i den här studien har möjlighet att undersöka invandrares socialbidragstagande under den period av 90-talet då socialbidragsmottagandet var som störst. För det andra ger datamaterialet möjlighet att undersöka ett stort antal variabler som kan ge ny kunskap om invandrares socialbidragsmottagande.

Invandrare och ekonomisk integration

De olika årgångar av invandrare som kommit till Sverige under efterkrigstiden har haft mycket olika förutsättningar att försörja sig. De tidigast anlända grupperna rekryterades aktivt till landet som arbetskraft. De senaste decennierna har i stort sett bestått av flyktingar och anhöriga till tidigare invandrare. På knappt 40 år har Sverige förändrats från att vara ett kulturellt och etniskt relativt homogent land till att bli ett mångkulturellt och etniskt sammansatt land. Även i ett internationellt perspektiv består Sveriges befolkning idag av en relativt stor andel utrikes födda. Elva procent av den svenska befolkningen är födda utanför Sveriges gränser. De utrikes födda kan idag delas in i tre ungefär lika stora grupper: en grupp från de nordiska länderna, en annan från övriga Europa, en tredje grupp består av personer födda utom Europa. Invandrare från de nordiska länderna har i genomsnitt bott längre tid i Sverige än övriga invandrare. Under 90-talet har Sverige tagit emot ett stort antal flyktingar. Den utrikes födda befolkningen kan också delas in i tre grupper utifrån de skäl som de haft att invandra till Sverige: arbetskraftsskäl, flyktingskäl och familjeåterföreningsskäl.

Invandrarbefolkningen skiljer sig från den infödda befolkningen på en rad punkter t ex är invandrarbefolkningen geografiskt annorlunda fördelad, åldersammansättningen är inte den samma som för svenskfödda och hushållssammansättningen ser också annorlunda ut. Den etniska boendesegregationen är i synnerhet stor i de tre storstadsregionerna men gäller även på mindre orter (Andersson & Molina 1996). Denna segregation sammanfaller med den ekonomiska segregationen genom att låginkomsttagarna har blivit allt mer geografiskt koncentrerade (SOU 2000:3). Åldersstrukturen skiljer sig kraftigt åt mellan svenskfödda och nyanlända invandrare. Det finns en stark överrepresentation av yngre personer och barnfamiljer bland de som invandrat under 90-talet. Däremot är skillnaderna små vad gäller den genomsnittliga utbildningsnivån mellan den invandrade befolkningen och de svenskfödda. Utbildningsnivån inom invandrarbefolkningen är däremot mycket varierande.

Den nyanlände invandraren tjänar inte lika mycket som sin infödde kollega. Men det finns skäl att tro att invandrarnas situation förbättras med tiden. Ett flertal studier har intresserat sig för takten i assimileringen. De mest internationellt kända studierna är Chiswicks (1978) och Borjas (1985, 1987). De analyserar assimileringsförloppet bland invandrare i USA. Studierna visar att takten i assimileringsförloppet varierar men att invandrarens ekonomiska situation för-

bättras med vistelsetiden i det nya landet.

Liknande resultat finner vi bland svenska studier (Ekberg 1990, 1993, 1994 och Aguilar & Gustafsson 1994). Invandrare som kommit till Sverige under 1950- och 60-talet har nått upp till ungefär samma sysselsättningsgrad, yrkesrörlighet och inkomstutveckling som den infödda svenska befolkningen. Arbetsmarknadssituationen för invandrare har genomgått en dramatiska försämring under de senaste decennierna. Framför allt har situationen försämrats för nya invandrargrupper (Ekberg & Gustafsson 1995, Gustafsson 1997). Den öppna arbetslösheten bland utomnordiska medborgare 1995 var 28 procent medan motsvarande andel bland svenska medborgare var drygt 7 procent (AKU). Dessutom har invandrare under senare år en mycket låg sysselsättningsgrad. De som trots allt har erhållit ett arbete har hamnat i yrken som ligger under deras formella utbildningsnivå (Ekberg & Andersson 1995). Resultaten tyder på att nyanlända invandrares inkomster ökar med vistelsetiden jämfört med de inföddas inkomster. Detta gäller de flesta invandrargrupperna.[8] Men under 80-talet har det uppstått en ny typ av inkomstklyfta i Sverige. Det är inte en klyfta mellan infödda och invandrare generellt. Det är främst en inkomstklyfta mellan infödda och invandrare från vissa länder (Ekberg och Gustafsson 1995, Rooth 1999). Den utsatta gruppen består i synnerhet av personer från utomeuropeiska flyktingländer.

Ett flertal studier (Broomé et al 1996, Arai och Schröder 1996 samt Scott 1999) försöker förklara varför situationen på arbetsmarknaden har försämrats för just dessa invandrargrupper. De pekar på att försämringen inte kan förklaras av faktorer som vistelsetid i Sverige, utbildningsnivå, social bakgrund eller skillnader i sättet att söka arbete. Förklaringar till dessa gruppers försämrade position på arbetsmarknaden måste istället sökas på arbetsmarknadens efterfrågesida.

le Grand & Szulkin (1999) konstaterar att personer födda utomlands erhåller lägre avkastning på sin utbildning än de som är födda i Sverige. Deras studie visar att det tycks förekomma en relativt stor etniskt grundad lönedifferentiering på den svenska arbetsmarknaden. Undersökningen pekar på att assimileringsprocesser på den svenska arbetsmarknaden tenderar att reducera invandrarnas relativa underläge gentemot den infödda arbetskraften. Men olika grupper av invandrare möter olika svårigheter på den svenska arbetsmarknaden. Det är framför allt för invandrare från utomeuropeiska länder som assimilationsprocessen tycks gå mycket långsamt. Här finns stark anledning att befara att ett av

hindren för framgång på arbetsmarknaden består av arbetsgivares fördomar mot dessa invandrare (le Grand & Szulkin 1999). I studier av ungdomars etablering på arbetsmarknaden framkommer tydliga skillnader mellan svenska och utländska ungdomar (Arai et al 2000). Även här pekar resultaten på att stora oförklarade skillnader kvarstår då man kunnat kontrollera för s k Sverigespecifikt humankapital.

Data och analys

Datamaterialet i den här artikeln bygger på två stickprov dragna ur SCB:s register över totalbefolkningen. Materialet består av 1 procent av den svenskfödda befolkningen och 10 procent av den utrikes födda. Datamaterialet har varje år kompletterats med 10 procent av nyanlända utrikes födda. Urvalspersonerna har länkats samman med sambeskattade personer, d v s make/maka och förälder till gemensamma barn.[9] När denna studie genomfördes omfattade datamaterialet åren 1983-1995. Där finns förutom uppgifter om inkomster och transfereringar också information om personliga faktorer såsom ålder, kön och utbildning. Dessutom finns information om födelseland, migrationsår samt medborgarskap. I den här artikeln analyseras socialbidragstagandet efter personernas födelseland.[10] Länderna har grupperats dels efter geografiska förhållanden,[11] dels efter om de är ett s k "flyktingland" eller ej.[12] Stickproven består av i genomsnitt 50 000 svenskfödda hushåll samt respektive 60 000 utländskt födda hushåll per år.[13] Endast personer mellan 18 och 65 år ingår i urvalet.

Datamaterialet består också av uppgifter från Arbetsmarkandsstyrelsens register över lediga platser samt antal arbetssökande i respektive A-region.[14] I den här artikeln använder vi kvoten mellan lediga platser och arbetssökande på den regionala arbetsmarknaden för att analysera dess påverkan på socialbidragsmottagandet för inrikes respektive utrikes födda.

Tabell 1: Deskriptiv statistik (%) för hela populationen, inrikes respektive utrikes födda

	Inrikes födda 1983	Utrikes födda 1983	Inrikes födda 1995	Utrikes födda 1995
Länderkategorier				
Sverige	100,0		100,0	
Norden (exkl Sverige)		55,4		31,9
Österuropa		12,1		9,6
Västeuropa		10,6		8,9
Sydeuropa		11,7		14,7
Mellanöstern		5,2		15,0
Övriga världen		6,9		19,8
Flyktingland		18,4		30,9
Ej flyktingland		81,6		69,1
Ålder				
18-30 år	31,2	26,7	30,1	24,5
31-55 år	52,0	60,0	56,3	61,2
56-65 år	16,7	13,2	13,6	14,1
Antal år i Sverige				
0-5 år i landet		19,6		26,4
6-15 år i landet		31,8		24,6
16-27 år i landet		48,1		24,8
> 28 år landet				24,1
Familjetyp				
Ogift man utan barn	23,9	23,3	26,5	23,1
Ogift kvinna utan barn	18,2	16,8	18,7	15,3
Ensamstående kv med ett barn	2,3	2,9	3,4	3,7
Ensamst kv med två barn	0,9	1,4	1,8	2,2
Ensamst kv med tre eller fler barn	0,2	0,5	0,5	0,9
Ensamst man med barn	0,6	0,1	0,8	1,3
Sammanboende utan barn	21,6	20,5	21,3	19,6
Sammanboende med ett barn	12,3	13,7	8,9	10,7
Sammanboende med två barn	15,4	14,5	12,2	11,8
Sammanboende med tre eller fler barn	4,9	5,6	5,7	7,3
Civilstånd				
Ogift	36,4	24,9	38,4	24,4
Gift	52,4	56,1	45,6	52,5
Frånskild	8,1	13,3	9,6	14,5
Änka/änkling	2,0	2,3	1,4	1,8
Sammanboende			5,1	2,7
Övrigt	1,0	3,5	-	4,1
Utbildningsnivå				
Grundskoleutbildning			24,3	28,5
Gymnasieutbildning			48,1	38,1
Högskoleutbildning			26,2	21,1
Utbildningsuppgift saknas			1,4	12,3
Bostadsregion				
Storstadsregion	36,5	55,5	38,4	54,9
Skogslän	22,0	10,8	20,7	10,9
Mellanregion	41,4	33,8	40,8	34,1
Totalt antal observationer	48 737	54 356	52 321	75 049

I tabell 1 beskrivs urvalet av invandrare och infödda personer år 1983 och 1995. De två olika grupperna skiljer sig åt utifrån en rad aspekter. Vi ser också att det skett en förändring under perioden av de olika grupperna. Ålderssammansättningen skiljer sig mellan grupperna: andelen yngre respektive äldre är överrepresenterade bland den infödda befolkningen. Bland de utrikes födda är istället åldersgruppen 31-55 år störst. Av detta följer att hushållssammansättningen skiljer sig mellan grupperna. Det är vanligare med hushåll utan barn bland svenskar än bland utländskt födda. Den regionala fördelningen är dessutom olika för de båda grupperna. Över hälften av de utrikes födda bor i storstadsregioner medan vi finner en betydligt mindre andel invandrare i de s k skogslänen.

Under 90-talet invandrade ett stort antal personer till Sverige. Under en period på fyra år, 1991-1994, erhöll nästan 150 000 flyktingar och deras anhöriga uppehållstillstånd i landet. Av dessa kom ett stort antal personer från det sönderfallande Jugoslavien. Följaktligen ser vi att det skett en förändring p g a att nya grupper invandrat till landet. Invandrare från de typiska flyktingländerna har ökat och andelen nordiska invandrare har därmed minskat. Den stora flyktinginvandringen har också medfört att antalet nyanlända invandrare med kort tid i landet ökat under observationsperioden.

För att kunna besvara frågan om de utrikes födda oftare hamnar i ekonomiska svårigheter undersöker vi här om hushållet mottagit socialbidrag eller inte under ett givet år. För att analysera i vad mån socialbidragsmottagandet ökar eller minskar i takt med vistelsetiden för de utrikes födda kontrollerar vi för effekten av utbildningsnivå, antal år i landet samt migrationsorsak [15]. Vi vet att socialbidragstagande varierar med olika hushållstyper och väljer därför att också studera effekten av familjetyp och civilstånd. Tillgången på lediga tjänster i respektive A-region antas påverka individernas möjligheter att hitta en egen försörjning. Det är rimligt att anta att svenskfödda och invandrare inte konkurrerar jämbördigt på arbetsmarknaden. Sannolikt värderas invandrares och inföddas humankapital olika på den svenska arbetsmarkanden. Det kan för övrigt finnas kunskaper och erfarenheter som inte är enkla att överföra till en ny situation i ett nytt land. Vi kontrollerar därför också effekten av tillgången på lediga tjänster för respektive grupper.

En vanlig uppfattning är att s k "tillskrivna" egenskaper tenderar att minska i betydelse medan betydelsen av "förvärvade" egenskaper ökar i det moderna

samhället. Det skulle innebära att en individs utbildning och arbetslivserfarenhet spelar en mer avgörande roll för framgång på arbetsmarknaden. Enligt detta resonemang skulle social bakgrund, kön och etnicitet spela en allt mindre roll med tiden i konkurrensen på en knapp arbetsmarknad. Detta skulle innebära att invandrares position i ett nytt land förbättras i takt med tiden oavsett vilka resurser och egenskaper invandrarna har med sig vid invandringstillfället. En annan förklaring till att invandrares situation i ett nytt land förbättras med vistelsetiden kan vara att individer med tiden lär sig att undvika beteenden som ökar fördomar och diskriminering mot dem. Med tiden införskaffar de s k Sverigespecifik kunskap.

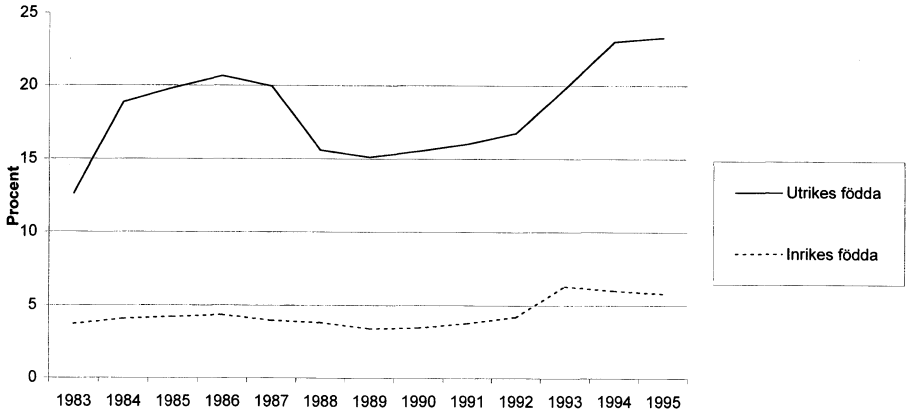

Figur 1: Andelen socialbidragsmottagare för inrikes- respektive utrikes födda.

Invandrarna som socialbidragstagare

I figur 1 beskrivs socialbidragsmottagandet för invandrare respektive infödda under en trettonårsperiod utifrån datamaterialet. Som synes har andelen svenskföddas socialbidragsmottagande varit relativt konstant under perioden. Våra beräkningar visar att i genomsnitt 3,80 procent av den infödda befolkningen i arbetsför ålder mottog socialbidrag någon gång under perioden 1983-1995. Ett huvudintryck är att de utrikes födda är klart överrepresenterade bland socialbidragstagarna. I genomsnitt är det fyra gånger vanligare att hushåll med utrikes födda är socialbidragstagare än svenska hushåll. Invandrargruppens ökade soci-

albidragstagande kan hänföras till de dramatiska förändringarna i befolkningsstrukturen. Under mitten av 80- och början av 90-talet har ett sort antal invandrare kommit att bosätta sig i landet. Detta skedde under en period av lågkonjunktur, vilket naturligtvis påverkar försörjningsbilden.

Vi vet från tidigare studier (Salonen 1993, Franzén 1997) att socialbidrag inte längre riktar sig till en marginell grupp i samhället. När observationsperioden utsträcks från ett till flera år visar det sig att en stor del av befolkningen har erfarenhet av socialbidragsmottagande. I en analys av perioden 1983-1995 visar det sig att en betydande del av hela befolkningen erhållit socialbidrag åtminstone vid något tillfälle. När det gäller de svenskfödda har cirka 12 procent någon gång befunnit sig i en så ekonomiskt problematisk situation att socialbidrag beviljats medan motsvarande andel bland invandrargruppen är 28 procent. Socialbidraget är således inte längre begränsat till en liten grupp i befolkningen. Allt fler verkar hamna i risksituationer där samhällets övriga försäkringssystem inte räcker som skyddsnät. Det är inte samma personer som gång på gång blir beroende av socialbidrag. Allt fler personer tvingas att någon gång att ta hjälp av socialbidrag.

Våra data visar att stora variationer i socialbidragsmottagandet beror på ursprungsregion. För vissa invandrargrupper kan bidragserfarenhet i stort sett jämföras med de svenskföddas. Det gäller t ex för invandrare från Västeuropa. I andra invandrargrupper har mer än 50 procent av hushållen under perioden någon gång mottagit socialbidrag. Det gäller hushåll från traditionella flyktingländer. Till saken

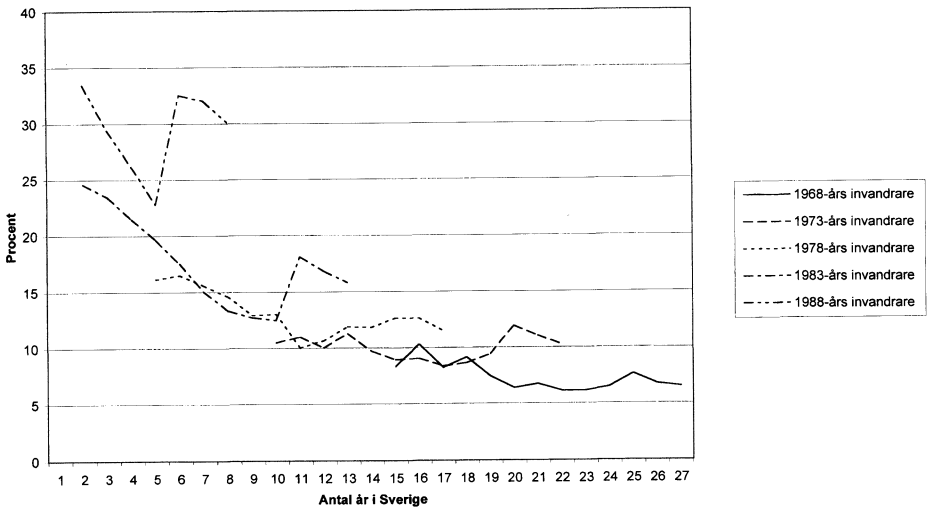

Figur 2: Andelen socialbidragsmottagare i olika invandringskohorter 1983-1995

hör att dessa flyktingar också har kortast vistelsetid i landet.

I figur 2 visar sambandet mellan invandringsåret och socialbidraget för fem olika invandringskohorter under perioden 1983-95. Det handlar alltså om de invandrare som kom till landet -68, -73, -78, - 83 respektive –88. Här framkommer ett mycket tydligt samband mellan socialbidragstagande och antalet år som invandrare har varit i Sverige. Antal år i landet tycks vara den viktigaste faktorn för studier av invandrargruppers socialbidragstagande. Ju längre tid i landet, desto lägre andel mottagare av socialbidrag. Detta tycks gälla samtliga invandrargrupper oavsett invandringsår. Framförallt är det tydligt för 1983 och 1988 års invandringskohorter. I figur 2 ser vi t ex att cirka 25 procent av 88-års invandrare har socialbidrag under det första året i landet. Ett decennium senare har andelen minskat till 12 procent för samma invandringsgrupp. Trots en dramatisk försämring på arbetsmarknaden under 90-talet finner vi att socialbidragsmottagandet minskar även för nyanlända grupper. Figuren visar att assimileringsprocessen tar tid. Först när invandraren har vistats i landet i cirka 15 år är bidragsberoendet i nivå med de svenskföddas.[16]

Vem omfattas av välfärdssystemet?

Det är knappast förvånande att arbetslöshet ger ekonomiska konsekvenser. I tidigare studier bekräftas sambandet mellan arbetslöshet och behov av socialbidrag även om sambandet inte är alldeles entydigt och okomplicerat (se t ex Gustafsson 1984, Salonen 1997, Socialstyrelsen 1997:14, Socialstyrelsen 1999). Många kompenseras med arbetslöshetsunderstöd vid arbetslöshet, dock inte helt. Trots att arbetslöshetsunderstöd utgår kan i vissa fall inkomstförlusterna vara av sådan storlek att den arbetslöse tvingas att ansöka om socialbidrag. I dessa fall består socialbidraget ofta av en mindre del av den totala inkomsten. Men långt ifrån alla kompenseras med arbetslöshetsunderstöd. En del arbetslösa personer tvingas att helt förlita sig på socialbidrag som försörjningskälla (Gustafsson 1998).[17]

Vid analyser av socialbidrag är det således intressant att se om socialbidraget står för hela försörjningen eller om det endast utgör ett komplement till t ex låga inkomster eller otillräckligt arbetslöshetsunderstöd. För det första kan detta visa om välfärdssamhället lyckas skapa trygga levnadsförhållanden för befolkningen. För det andra är ofta den individuella upplevelsen av att få s k kompletterande socialbidrag annorlunda än att helt vara utelämnad till det behovsprövade bidraget.

Det finns en direkt koppling mellan olika trygghetsförmåner och individers tidigare meriter på arbetsmarknaden. Personer som inte har etablerat sig på arbetsmarknaden har inte samma rättigheter och trygghet till en försörjning vid en eventuell inkomstförlust. Invandrarna är i högre grad än övriga personer i befolkningen helt utan socialförsäkringsskydd (Socialstyrelsen 1995). En stor del av invandrarna är arbetslösa eller befinner sig utanför arbetskraften. För många av dessa personer återstår socialbidraget som enda försörjningsstöd.[18] Socialbidragets omfattning och karaktär måste ses i ljuset av hela välfärdssystemet (Marklund och Svallfors 1987, Marklund 1997, Salonen 1997, Leisering and Leibfied 1999).

Tabell 2: Andel socialbidragstagare 1983 och 1995 med olika inkomstkällor.

	Svenskfödda 1983	Utrikes födda 1983	Svenskfödda 1995	Utrikes födda 1995
Andelen socialbidragstagare i populationen	4 % (N=48 737)	12 % (N=54 356)	6 % (N=52 321)	23 % (N=75 049)
Andel socialbidragstagare som har arbetsinkomster	92 % (N=2260)	88% (N=6453)	71% (N=3033)	46% (N=17 389)
Andel socialbidragstagare som har arbetslöshetsersättning	30 % (N=2260)	36 % (N=6453)	43% (N=3033)	37 % (N=17 389)
Andel socialbidragstagare utan arbetsinkomster och utan arbetslöshetsersättning	8 % (N=2260)	11 % (N=6453)	19 % (N=3033)	38 % (N=17 389)

Det kan således vara intressant att analysera socialbidragets betydelse i förhållande till andra inkomster. Socialbidraget är emellanåt ett komplement till låga inkomster eller till ett otillräckligt arbetslöshetsunderstöd. I tabell 2 nedan visas hur fördelningen ser ut mellan svenskfödda och utrikes födda vad gäller i vad mån socialbidragsmottagare har tillgång till löneinkomster eller arbetslöshetsunderstöd. Här jämförs den observerade periodens första år 1983 med slutåret 1995. Vi kan då se att majoriteten av socialbidragstagarna 1983 också hade någon form av egna inkomster. 92 procent av samtliga svenskfödda socialbidragsmottagare hade arbetsinkomster under samma år som de mottog socialbidrag. Motsvarande uppgift för den utrikes födda gruppen är 88 procent. Vid en jämförelse med 1995 kan vi konstatera att det skett en försämring i båda

grupperna under perioden. Allt färre socialbidragstagare har egna förvärvsinkomster. Allt fler socialbidragstagare är helt hänvisade till det behovsprövade bidraget som enda försörjningskälla. Detta gäller både inrikes- och utrikes födda. Men framför allt har den utrikes födda gruppen markant försämrat sin position i förhållande till den infödda befolkningen. Bara 46 procent av de utrikes födda socialbidragstagarna hade egna löneinkomster. Majoriteten av de svenskfödda socialbidragstagarna hade egna inkomster även under 1995.

Analyserar vi istället mottagandet av arbetslöshetsersättning bland socialbidragsmottagarna finner vi motsatt resultat. Andelen inrikes födda socialbidragsmottagare med arbetslöshetsersättning ökar från 30 procent till 43 procent under perioden. Vi finner inte motsvarande ökning av arbetslöshetsersättning bland de utrikes födda trots att denna grupp är drabbad av en betydande arbetslöshet. Detta indikerar att de utrikes födda inte kvalificerat sig för arbetslöshetsersättning i motsvarande grad som de infödda. Trots att deras arbetsmarknadssituation försämrats jämfört med de svenskföddas.

Till sist framgår av tabellen att andelen personer med socialbidrag utan någon form av löneinkomst eller arbetsmarknadsstöd, ökar under perioden. Här finner vi troligtvis en stor grupp av ungdomar och andra personer som av olika anledningar inte har meriterat sig på arbetsmarknaden. De utrikes föddas andel av dessa socialbidragstagare är markant. Dessutom har utrikes föddas position, i förhållande till den infödda befolkningen, dramatiskt försämrats under trettonårsperioden. 1995 finner vi att 38 procent av de utrikes födda socialbidragstagarna varken har löneinkomster eller arbetslöshetsunderstöd vilket är en ökning från 11 procent år 1983. När det gäller de inrikes födda så finner vi att motsvarande är 19 procent, d v s bidragstagare som inte har tillgång till varken löneinkomster eller arbetslöshetsstöd, vilket kan jämföras med 8 procent 1983. Detta visar att andelen personer som befinner sig utanför de generella stödsystemen har ökat och att en mycket stor proportionell andel av dessa återfinns bland den invandrade befolkningen. De utrikes födda har under perioden blivit mera utsatta eftersom de inte i samma utsträckning som de infödda omfattas av välfärdssystemet.

Är invandrare oftare socialbidragsmottagare?

Vi ska nu försöka klargöra huruvida invandrarnas överrepresentation i socialbidragsmottagande kan förklaras av att grupperna skiljer sig vad gäller sådana

aspekter som ålder, utbildning etc. Kvarstår överrisken för de utrikes födda att hamna i socialbidragstagande när vi kontrollerar för ett antal andra faktorer? Med hjälp av logistiska regressioner kan risker för olika gruppers socialbidragsmottagande uppskattas. I den logistiska regressionen är den beroende variabeln dikotom, den kan anta värdet 0 eller 1.

I den här analysen innebär det att vi analyserar socialbidragsmottagandet utifrån om en individ har mottagit socialbidrag under det studerade året eller inte.[19] Resultaten redovisas som oddskvoter.[20]

Medan resultaten från ovanstående tvärsnittsanalyser är instruktiva ger resultaten från de estimerade multivariata modellerna djupare kunskap om risken att bli socialbidragsmottagare. För att kontrollera olika faktorers effekter estimeras olika modeller. Samtliga modeller är estimerade utifrån 1995 års data. Vi startar med en enkel modell där socialbidragsmottagandet relateras till födelseland och ålder. I den andra modellen kontrollerar vi för ytterligare faktorer såsom civilstånd, bostadsort samt arbetsmarknadssituation. Genom denna specifikation framkommer skilda effekter för den lokala arbetsmarknaden avseende infödda respektive utrikes födda. Modell 1 och 2 estimeras i en datamängd som består av svenskfödda och utrikes födda.

I de därefter följande modellerna, d v s tre, fyra och fem, ingår endast de utrikes födda. Här undersöker vi på vilket sätt risken för att bli socialbidragsmottagare kan relateras till bostadsort i landet och migrationsskäl såväl som till hushållssamansättning och utbildningsnivå.

Resultaten från den första modellen visar att samtliga invandrargrupper löper en större risk att bli socialbidragstagare i jämförelse med svenskfödda. Men riskerna varierar starkt beroende på ursprungsland. Personer från Västeuropa och från Norden är de som har den lägsta risken bland de utrikes födda. De har en oddskvot på 1,28 respektive 2,0. Invandrare från Mellanöstern och Sydeuropa löper betydligt större risk att bli socialbidragstagare. Här finner vi en oddskvot på cirka 13 vilket tyder på en avsevärt högre risk att bli socialbidragsmottagare jämfört med en svenskfödd i samma ålder.

Resultaten från modell två ger oss ny insikt. Här finner vi mycket lägre oddskvoter för dummyvariablerna som anger att invandrare från Norden och Västeuropa har oddskvoter på mindre än 1. Oddskvoterna avseende invandrare från Sydeuropa och Mellanöstern är här något högre än fem. Estimaten i modell två visar att risken för att motta socialbidrag delvis är relaterad till andra indivi-

Tabell 3. Olika faktorers betydelse för att motta socialbidrag år 1995. Oddskvoter. (standardavvikelse inom parantes)

Variabler	Modell 1	Modell 2	Modell 3	Modell 4	Modell 5
	Oddskvot	*Oddskvot*	*Oddskvot*	*Oddskvot*	*Oddskvot*
Ålder	**0,96** (0,000)	**0,95** (0,000)	**0,98** (0,001)	**0,99** (0,001)	**0,99** (0,001)
Födelseland					
(Sverige som referens)					
Norden	**2,0** (0,030)	**0,79** (0,141)			
Västeuropa	**1,28** (0,530)	**0,54** (0,147)			
Österuropa	**3,42** (0,380)	**1,36** (0,142)			
Sydeuropa	**13,71** 0,027)	**5,50** (0,140)			
Mellanöstern	**12,61** (0,027)	**5,28** (0,138)			
Övriga världen	**5,22** (0,026)	**2,70** (0,139)			
Civilstånd					
(ogift som referens)					
Ogift		**1,21** (0,022)	**1,39** (0,026)		
Skild		**1,96** (0,031)	**1,89** (0,035)		
Änka/änkling		**1,86** (0,077)	**1,94** (0,086)		
Sammanboende		**0,72** (0,062)	**0,72** (0,084)		
Uppgift saknas		**0,29**(0,067)	**4,56** (0,084)		
År i landet					
(>28 år som referens)					
0-5 år			**31,12** (0,049)		
6-15 år			**6,60** (0,049)		
16-27 år			**2,53** (0,050)		
Region					
(storstad som referens)					
Mellan region		**1,11** (0,020)	**1,27** (0,021)	**0,79** (0,034)	**1,26** (0,022)
Skogslän region		**1,14** (0,030)	**1,19** (0,032)	**1,22** (0,022)	**1,19** (0,033)
Kvoten mellan lediga arbeten och arbetslöshet/utrikes födda		**1,07** (0,004)			
Kvoten mellan lediga arbeten och arbetslöshet/inrikesfödda		**1,01** (0,007)			
År sedan invandring/flyktingar/icke-flyktingar					
(icke-flyktingar med 16-28 år i landet som referens)					
1-5 år/flykting				**57,25** (0,053)	
6-15 år/flykting				**6,85** (0,053)	
16-28 år/flykting				**2,01** (0,051)	
1-5 år/icke-flykting				**14,66** (0,052)	
6-15 år/icke-flykting				**4,02** (0,053)	
Utbildning					
(grundskola som referens)					
Gymnasieutbildning			**0,84** (0,025)	**0,79** (0,025)	
Universitetsutbildning			**0,47** (0,029)	**0,46** (0,031)	
Uppgift saknas			**0,53** (0,036)	**0,56** (0,037)	
Familjetyp					
(ensamstående kvinna som ref)					
Ensamst man utan barn				**1,31** (0,033)	**1,23** (0,033)
Ensamst kvinna med ettbarn				**1,95** (0,054)	**1,94** (0,054)
Ensamst kvinna med två barn				**2,64** (0,064)	**2,59** (0,064)
Ensamst kvinna med >2 barn				**3,90** (0,900)	**3,77** (0,089)
Ensamst man med barn				**2,52** (0,081)	**2,51** (0,080)
Sammanboende par utan barn				**0,64** (0,042)	**0,65** (0,041)
Sammanboende par med ett barn				1,04 (0,041)	1,02 (0,041)
Sammanboende par med två barn				**1,25** (0,039)	**1,19** (0,039)
Sammanboende par med >2 barn				**2,80** (0,042)	**2,69** (0,041)
Uppgift saknas				**3,43** (0,088)	**0,19** (0,072)

År sedan invandring/flyktingar alt icke-flyktingar/utbildningsnivå *(> 16 år i landet/icke-flykting/universitetsutb som ref)*					
1-5 år/flykting/grundskola					**42,70** (0,082)
1-5 år/flykting/gymnasium					**49,82** (0,073)
1-5 år/flykting/universitet					**34,40** (0,075)
6-15 år/flykting/grundskola					**7,90** (0,074)
6-15 år/flykting/gymnasium					**5,26** (0,072)
6-15 år/flykting/universitet					**3,67** (0,082)
>16 år/flykting7grundskola					**1,56** (0,175)
>16 år/flykting7gymnasium					1,06 (0,174)
>16 år/flykting/universitet					0,93 (0,202)
1-5 år/icke-flykting/grundskola					**17,65** (0,074)
1-5 år/icke-flykting/gymnasium					**14,19** (0,072)
1-5 år/icke-flykting/universitet					**7,12** (0,073)
6-15 år/icke-flykting/grundskola					**4,88** (0,072)
6-15 år/icke-flykting/gymnasium					**2,97** (0,075)
6-15 år/icke-flykting/universitet					**1,70** (0,095)
>16 år/icke-flykting/grundskola					1,05 (0,085)
>16 år/icke-flykting/gymnasium					0,98 (0,081)
Uppgift saknas					**10,23** (0,062)
N	126 946	126 946	74 625	74 625	74 625
-2 LOG L	91847,648	90122,564	63458,939	60311,738	61193,188

Fet stil indikerar att oddskvoten signifikant skiljer sig från referenskategorin på minst 1% nivån.

duella faktorer än födelseregion. När hänsyn tas till faktorer som civilstånd, bostadsort och arbetsmarknadssituationen blir det uppenbart att ett socialbidragsmottagande delvis är relaterat till dessa faktorer. De utrikes födda är överrepresenterade bland de som har dessa karakteristika. Framför allt finner vi högre oddskvoter bland personer som är skilda samt bland änkor/änklingar. Dessutom visar modellen att bostadsorten påverkar risken att bli socialbidragsmottagare. Modellen visar en något högre risk för andra bostadsorter än för större städer. Modellen avslöjar också att de utrikes födda har en större känslighet i relation till förändringar på den regionala arbetsmarknaden.

I modell tre finner vi att det är de invandrare som har kortast vistelsetid i landet som löper störst risk för att bli socialbidragsmottagare. Detta är ett förväntat resultat och vi kan tänka oss ett flertal förklaringar. Framför allt är det en hög arbetslöshet och en låg förvärvsfrekvens som påverkar det höga socialbidragstagandet för dessa grupper. En instabil arbetsmarknadssituation medför att många av dessa invandrare inte har samma tillgång till det sociala försäkringssystemet som övriga grupper. Dessutom är det institutionella regelverket utformat så att nykomna invandrare erbjuds socialbidrag under en introduktionsperiod. Resultaten från dessa analyser visar tydligt att risken för att bli socialbidragsmottagare är negativt korrelerad med antal år invandraren har levt i landet. Oddskvoten visar att det är cirka 30 gånger högre risk för en nyanländ invand-

rare att bli socialbidragsmottagare än för en motsvarande person som har bott i landet i mer än 28 år. Men denna risk minskar. För en invandrare som har bott i landet i 6 till 15 år är oddskvoten cirka sju gånger högre än för en person som bott i Sverige i minst 28 år.

Vi kan anta att skälet för migrationen påverkar integrationen. Om migrationen är självvald har den ofta föregåtts av lång beslutsprocess där fördelarna har uppvägt nackdelarna. För en flykting är beslutsprocessen oftast en helt annan. Oddskvoterna i modell fyra visar intressanta resultat. Beräkningarna avslöjar att en person som har invandrat till Sverige från ett flyktingland löper en mycket hög risk att bli socialbidragsmottagare under de första fem åren i landet. En flykting löper så mycket som 57 gånger högre risk att bli socialbidragsmottagare än en "icke-flykting" som bott i landet mer än 28 år. Även "icke-flyktingar" löper en mycket hög risk att bli socialbidragsmottagare under de första åren i Sverige jämfört med en invandrare som bott länge i Sverige. I modellen finner vi att oddskvoten är 15 gånger högre för en "icke-flykting" att bli socialbidragsmottagare i jämförelse med en person som bott i landet i mer än 28 år. Men denna överrisk minskar efter ett antal års vistelse i landet. Detta gäller både för invandrare som kommit till landet från typiska flyktingländer och för övriga invandrare. Oddskvoterna i modellen visar att ju längre tid i landet desto mindre är effekten av varierande migrationsskäl. Efter en period av 6 till 15 år i Sverige finner vi att oddskvoterna för flyktingar och övriga invandrare är 7 respektive 4. Flyktingar har även efter 16 års vistelsetid i landet fortfarande en något högre risk att bli socialbidragsmottagare. Men oddskvoten visar att överrisken har minskat till 2.

Slutligen ger oss modell fem ytterligare kunskap. Här kan vi se på vilket sätt som utbildningsnivån samspelar med vistelsetid såväl som med migrationsskäl. Flyktingar som kommer till Sverige löper en extremt stor risk att bli socialbidragsmottagare under de första fem åren i landet oavsett utbildningsnivå. Vi finner, då hänsyn tas till utbildningsnivån, att risken för flyktingar är cirka två till fem gånger högre än för andra invandrare. Ett intressant resultat är att efter fem år försvinner dessa skillnader mellan de två grupperna. Risken att bli socialbidragsmottagare minskar tydligt i takt med att vistelsetiden i landet ökar. Detta gäller för flyktingar och för andra invandrare, oavsett utbildningsnivå. Efter en period på 16 år eller mer i landet jämnas risken ut mellan de olika grupperna och risken för att bli socialbidragmottagare är i stort sett densamma. Oddskvoten för flyktingar och andra invandrare är cirka ett, oavsett utbildningsnivå. Undantag

utgörs av flyktingar med grundskoleutbildning som även efter 16 år i landet löper en något högre risk än övriga. Efter ett antal år i landet finner vi emellertid att utbildningsnivån inte påverkar risken för att bli socialbidragsmottagare. I ett längre tidsperspektiv talar det för att invandrares risk att bli socialbidragsmottagare generellt sett varken påverkas av utbildningsnivå eller av skäl till invandring.

De skattade modellerna visar en negativ relation mellan ålder och socialbidragsmottagande. Dessutom visar modellerna att hushållssamansättningen är en viktig faktor. När det gäller invandrare kan vi fastslå att risken att bli mottagare av socialbidrag ökar för hushåll som innefattar barn. Risken är störst för hushåll som består av ensamstående med minderåriga barn.

Det blir bättre med tiden

Det är inte alldeles enkelt att tolka oddskvoterna i den logistiska regressionen. Mer illustrativt blir det om man beräknar sannolikheter.[21] I tabell 4 använder vi koefficienterna i den logistiska regressionen, villkorat med värdena för de förklarande variablerna, för beräkningen av sannolikheten för olika typfall av individer[22]. För att illustrera hur sannolikheten varierar väljer vi här ett typfall en 40-årig ensamstående kvinna, boende i storstad med en arbetslöshetsnivå på 8 procent.

I tabell 4 ser vi tydligt att utbildningsnivån påverkar sannolikheten att bli mottagare av socialbidrag för den svenskfödda kvinnan. En hög utbildning minskar sannolikheten att bli socialbidragstagare. För den utrikes födda kvinnan visar sig utbildningsnivån spelar en mindre roll. Dessutom skiljer sig effekten av utbildningsnivån mellan olika grupper av invandrare. Framför allt visar resultaten att en hög utbildningsnivå minskar risken att bli socialbidragsmottagare. Man kan anta att utbildning innebär att personerna får tillgång till större antal lediga arbeten.

De beräknade sannolikheterna pekar mot att risken att bli socialbidragsmottagare varierar kraftigt mellan olika invandrarkohorter. I tabellen kan vi utläsa att en hög utbildningsnivå spelar en stor roll under de första fem åren i landet för framför allt invandrare som kommer från Norden och från andra västeuropeiska länder. Troligtvis finner invandrare från dessa områden det enklare att använda sina utländska utbildningar även i Sverige vilket ger dem en bättre utgångspunkt i det nya landet. Men de beräknade sannolikheterna visar att efter de förs-

ta fem åren i landet så minskar risken kraftigt att bli socialbidragsmottagare även för övriga invandrargrupper. Efter en period av 6 till 15 år i landet har risken att bli socialbidragsmottagare utjämnats mellan de infödda och invandrare från Norden och övriga Västeuropa. För övriga invandrare krävs ytterligare vistelsetid för att uppnå samma sannolikhet som den infödda befolkningen. Invandrare från Sydeuropa, Mellanöstern och "den övriga världen" blir först efter en tjugoårs period jämställda med de infödda. För dessa grupper tycks utbildningsnivån ha mindre betydelse i början av vistelsetiden i landet. Efter ett antal år i landet visar sig dock utbildning vara en positiv faktor som minskar risken att bli socialbidragsmottagare även för dessa invandrare. Men också för lågt utbildade invandrare minskar risken att bli socialbidragsmottagare när de har varit i landet under en mycket lång tid. Med andra ord framgår tydligt att antal år i lan-

Tabell 4: Sannolikheten att uppbära socialbidrag 1995 för en 40-årig kvinna, boende i storstad med en arbetslöshet på 8%.
(se koefficienter i appendix 1)

År i landet	grundskola	gymnasium	högskola
Sverige	8	5	1
Norden			
0-5 år	24	21	13
6-15 år	9	6	4
16-27 år	3	3	1
Västeuropa			
0-5 år	14	12	7
6-15 år	4	3	2
16-27 år	2	1	1
Östeuropa			
0-5 år	32	38	33
6-15 år	8	6	5
16-27 år	3	3	3
Sydeuropa			
0-5 år	68	73	69
6-15 år	24	17	13
16-27 år	10	9	5
Mellanöstern			
0-5 år	67	72	68
6-15 år	29	23	17
16-27 år	13	11	12
Övriga världen			
0-5 år	55	62	57
6-15 år	20	15	12
16-27 år	9	7	8

det är en central faktor för att förklara invandrares socialbidragsmottagande.

90-talets invandrare drabbas hårdast

Till sist ställer vi oss frågan om sannolikheten att bli socialbidragsmottagare har förändrats över tid. Vi väljer här att göra skattningar för åren 1983 och 1995 d v s datamaterialets start- och slutår. Vi kan därmed analysera vilka förändringar som skett över denna trettonårsperiod. Vistelsetiden i det nya landet har en avgörande betydelse för risken att bli socialbidragsmottagare. Vi vill nu undersöka hur dess inverkan har förändrats över tid.

För att illustrera detta beräknar vi sannolikheten för en ensamstående person i olika åldersgrupper, boende i en storstad med en given arbetslöshetsnivå. Vi väljer här 1995 års arbetslöshetsandel vilken var 8 procent. För att förenkla jämförelsen väljer vi även en arbetslöshetsnivå på 8 procent för år 1983.

Tabell 5: Sannolikheten att motta socialbidrag för olika invandringskohorter för en ogift person i olika åldrar, boende i storstad med arbetslöshet på 8%. (se koefficienter i appendix 2)

Ålder	20 år		40 år		60 år	
År	1983	1995	1983	1995	1983	1995
0-5 år i landet	33	42	20	33	10	25
5-15 år i landet	21	15	11	11	6	8
16-27 år i landet	14	6	7	5	4	3
> 28 år i landet		2		2		1

I tabell 5 kan vi se att sannolikheten för att bli socialbidragsmottagare varierar för olika åldrar. En tjugoårig person löper större risk att bli socialbidragsmottagare än en motsvarande äldre person. Troligtvis förklaras detta av att unga människor möter större svårigheter när de försöker få fotfäste på arbetsmarknaden. Då de inte heller har samma tillgång till det övriga socialförsäkringssystemet hänvisas de oftare till en socialbidragsförsörjning. Det framkommer i tabellen att det är de nyligen anlända invandrarna som i högre grad hänvisas till socialbidragsförsörjning. Men framför allt visar resultaten att sannolikheten för att bli socialbidragsmottagare vid en given arbetslöshetsnivå är mycket högre för nyanlända 1995 än 1983. Detta tycks gälla oavsett ålder. Vi ser att sannolikheten för att bli socialbidragsmottagare varierar mellan 25-42 procent beroende på åldern för nyanlända invandrare är 1995. Dock finner vi inte att ökningen av risken för ett socialbidragsmottagande generellt gäller hela invandrarpopulationen. Vi finner alltså inga indikationer på att invandrare som har bott i Sverige under en längre tid har drabbats av en ökad risk att bli socialbidragsmottagare. Dessa

resultat stämmer väl överens med Arslanogullaris (2000) analyser av socialbidrag. Hans studie visar att det inte finns någon ökad benägenhet att bli socialbidragsmottagare under perioden 1990 till 1995. Ökningen av socialbidraget kan istället förklaras av en minskning av inkomster och andra tillgångar bland befolkningen. Detta talar för att arbetslösheten drabbar nyanlända invandrare i en högre grad än övriga vilket resulterar i ett betydligt högre socialbidragsmottagande.

Summering och konklusioner

I denna artikel har socialbidragsmottagandet bland svenskfödda och utrikes födda analyserats.

Analyserna baseras på ett stort datamaterial, s k SWIP-data. Det består av en procent av den svenskfödda befolkningen och tio procent av den utrikes födda befolkningen under åren 1983-1995. Ambitionen är att undersöka vad som leder till att de utrikes födda är överrepresenterade bland de som mottar socialbidrag.

Resultaten visar att invandrare löper större risk att bli socialbidragsmottagare även då vi kontrollerar för faktorer som ålder, hushållssammansättning, bostadsort samt arbetsmarknadssituation. Men det finns en stor variation i socialbidragsmottagande mellan de olika invandrargrupperna. För vissa grupper är socialbidragstagandet lägre än för svenskfödda. Detta gäller framför allt invandrare från Norden och från övriga Västeuropa. Invandrare från Mellanöstern och Sydeuropa löper en betydligt större risk att bli mottagare av socialbidrag. Å andra sidan är detta grupper som har den kortaste vistelsetiden i landet. Eftersom introduktionsprogrammen är utformade så att socialbidrag utbetalas som försörjningsstöd för flyktingar och andra invandrare är detta resultat knappast förvånande.

Mer intressant är att undersöka vad som händer med socialbidragstagandet efter introduktionsperioden. I den här studien undersöks med andra ord i vilken takt den ekonomiska assimileringen sker, d v s när invandrares socialbidragsmottagande närmar sig den infödda befolkningens nivå. Vi finner här, i motsats till forskningen från USA, Kanada och Tyskland, en otvetydig och generell ekonomisk assimilering. Resultaten från denna studie visar tydligt att socialbidragsmottagandet minskar ju längre tid invandraren vistas i landet. Detta resultat stämmer väl överens med tidigare svensk forskning på området (Hansen & Löfström 1999, Hammarstedt 2001). Risken minskar med tiden att bli social-

bidragsmottagare oavsett utbildningsnivå och migrationsskäl. För många invandrare tar det lång tid att bli självförsörjande. För vissa invandrargrupper tar det två decennier innan socialbidragsmottagandet kan jämföras med vad som gäller en infödd person. Invandrare från Sydeuropa, Mellanöstern och den s k resten av världen är särskilt utsatta. Dessa invandrargrupper lever under otrygga ekonomiska levnadsomständigheter under en mycket lång tid.

Betydelsen av socialbidraget som försörjningskälla är större för den utrikes födda befolkningen än för svenskfödda. Invandrarnas svaga position på arbetsmarknaden samt det förhållandet att de i lägre grad än övriga omfattas av socialförsäkringssystem är delvis förklaring till ett högt socialbidragsmottagande. Eftersom det krävs ett arbete för att få tillgång till flera socialpolitiska förmåner hamnar allt fler invandrare utanför det generella välfärdssystemet. Denna studie visar att andelen utrikes födda socialbidragstagare, som varken har löneinkomster eller tillgång till arbetslöshetsunderstöd, ökar i förhållande till de infödda under perioden 1983-1995. Men de utrikes födda löper inte bara en större risk att bli socialbidragsmottagare. Deras socialbidrag utgör en större andel av den totala inkomsten jämfört med vad som är fallet för den infödda befolkningen.

De som har invandrat till Sverige under senare tid har mött de största svårigheterna att hitta en egen försörjning. Trots att socialbidragsmottagandet har ökat dramatiskt bland de utrikes födda finner vi ingen generell försämring för samtliga invandrargrupper. Sannolikheten att bli socialbidragsmottagare har minskat för de flesta invandrargrupper. Ökningen av socialbidraget kan nästan helt tillskrivas de grupper som invandrat under senare år. De nyanlända invandrargrupperna har drabbats hårt av arbetslösheten. Bland nyanlända finns en betydligt större sannolikhet att bli socialbidragsmottagare 1995 i jämförelse med 1983.

Slutligen är det vikigt att uppmärksamma de nyanlända invandrarnas socialbidragsmottagande relativt den infödda befolkningens men också relativt tidigare invandrargruppers. Här framkommer att nyanländas situation skiljer sig från tidigare invandrargrupper. Det blir därför viktigt att följa dessa gruppers integration i landet. Ett högt eller ett ökat socialbidragsmottagande för vissa grupper kan vara ett sätt att identifiera nya sociala och ekonomiska klyftor i befolkningen. Socialbidraget kan ses som en indikator på om det svenska välfärdsstaten lyckas skapa trygga levnadsförhållanden för alla. Ur ett fördelningspolitiskt perspektiv är det angeläget att bevaka socialbidragsutvecklingen.

Eftersom nyanlända invandrargrupper tenderar att hamna i mer eller mindre

marginella positioner, både vad gäller arbetsmarknaden och välfärdsstatens trygghetssystem är det viktigt med fortsatt forskning på området. Människors möjligheter till en egen försörjning handlar i grunden om makt, fördelning och rättvisa i samhället.

Noter

*) Jag tackar Björn Gustafsson för värdefulla kommentarer.
**) Denna artikel är grundad på forskning finansierad av Forskningsrådet för arbetsliv och socialvetenskap (FAS).

1 Fasta priser, 1998-års penningvärde.

2 Socialbidragens expansion var generellt sett som kraftigast till och med 1994 varefter ökningstakten minskat något och övergått till en nedgång efter 1997. Tiden efter 1995 kännetecknas av en viss minskning även när det gäller de utländska hushållens andel av bidragshushållen och av kostnaderna.

3 Socialbidraget används sedan 1985 som försörjningsstöd under en introduktionsperiod för nyanlända invandrare. Under introduktionsperioden, som till största delen består av svenskundervisning, kan även s.k. introduktionsbidrag utbetalas. Detta bidrag infördes 1993 och gav kommunerna en större möjlighet att påverka utformningen av bidraget än vad socialbidraget innebar. I de fall som kommuner har infört introduktionsersättning redovisas detta som socialbidragsutbetalningar i denna studie. (Asylsökande personer ingår inte i denna undersökning.)

4 Datamaterialet innehåller förutom personuppgifter, ursprungsland, migrationsår och medborgarskap även uppgifter om inkomster och transfereringar. Datamaterialet har kompletterats med uppgifter från Arbetsmarknadsstyrelsen angående arbetssökande samt tillgång på lediga platser i respektive A-region.

5 Invandraren får ansöka om svenskt medborgarskap efter fyra alternativt fem år i Sverige beroende på vilka grunder bosättningstillstånd har beviljats. Ungefär 50 procent av samtliga invandrare erhåller svenskt medborgarskap. Man kan anta att personer med svenskt medborgarskap har en bättre socioekonomisk situation än de som inte har hunnit kvalificera sig för ett svenskt medborgarskap. Analyser som utgår från medborgarskapet försvåras dessutom av att viljan till att byta medborgarskap skiftar bland olika grupper av invandrare.

6 I studier av invandrares inkomstnivå talar man ofta om inkomstassimilering. Med det menas vanligen att invandrares inkomster skall närma sig den infödda befolkningens nivå.

7 I Büchels et al. undersökningspopulation ingår flyktingar, asylsökande och invandrare med tyskt ursprung.

8 Enligt Edin et al (2000) är det risk för att assimileringsprocessen överskattas om man bortser från emigrationsfaktorn. Enligt författarna har emigrationseffekten minst effekt för invandrare från icke-OECD länder medan det finns risk för en 90 procentig överskattning av den ekonomiska assimileringen för invandrare från Norden och från OECD länderna.

9 Datamaterialet tillåter endast en smal definition av hushåll, d v s hushållen bildas utefter taxeringsuppgifter vilket innebär att en hushållsenhet är ensamstående, gifta par eller sammanboende med minderåriga barn. Det innebär att sammanboende utan minderåriga barn betraktas som två enskilda hushåll. Förändringar av hushållssammansättningen under ett enskilt år beaktas ej.

10 Den offentliga socialbidragsstatistiken utgår nästan uteslutande från individernas medborgarskap. Genom att istället utgå från personernas födelseland kan assimilationsprocessen studeras. I den offentliga statistiken redovisas först från och med 1999 uppgifter om utrikes född.

11 *Norden* (Danmark, Finland, Norge)

Västeuropa m fl (Tyskland, Schweiz, Österrike, Frankrike, Belgien, Holland, USA, Kanada, Australien, Nya Zeeland)
Östeuropa (Polen, Ungern, Albanien, Bulgarien, Rumänien, Tjeckoslovakien, Sovjet inklusive de baltiska staterna)
Sydeuropa (Grekland, Jugoslavien, Bosnien-Hercegovina, Andorra, Malta, Portugal, San Marino, Spanien, Vatikanstaten)
Mellanöstern och *Nordafrika* (Algeriet, Egypten, Djibouti, Libyen, Marocko, Tunisien, Förenade arabemiraten, Jemen, Jordanien, Kuwait, Libanon, Oman, Qatar, Saudi Arabien, Sydjemen, Syrien, Irak, Iran, Turkiet)
Övriga världen (Etiopien, Sub-Sahara, Latinamerika, Övriga Asien, Oceanien, statslösa)

12 *Flyktingland* (Grekland, Polen, Ungern, Östeuropa, Etiopien, Chile, Irak, Iran, Turkiet, Sovjet, Bosnien-Hercegovina, Somalia, Eritrea)
Icke flyktingland (Danmark, Finland, Norge, Jugoslavien, Tyskland, Sydeuropa, Västeuropa, Arabländerna, Sub-Sahara, Latinamerika, Kanada, Australien, Nya Zeeland, Övriga Asien, Oceanien)
I denna undersökning kategoriseras länderna som flyktingländer- respektive icke flyktingländer. Invandringen till Sverige har under de senaste decennierna förutom en flyktinginvandring även bestått av en relativ stor andel anhöriginvandring. Men även en anhöriginvandring från traditionella flyktingländer bedöms oftast ha genererats av flyktingskäl vilket motiverar valet av kategorisering av länderna. Grekland och Turkiet är exempel på länder där det är oklart vad som är orsak till individernas migration. Båda dessa länder behandlas här som flyktingproducerande länder. Det innebär att kategoriseringen kan innehålla ett visst mått av godtycke. Det är dock relativt få länder från vilka det, under samma tidsperiod, har skett både en arbetskrafts- och en flyktinginvandring till Sverige.

13 I de fall hushållen består av personer med olika ursprungsländer har mannens födelseland beslutats vara avgörande.

14 Det finns 70 A-regioner, d.v.s. arbetsmarknadsregioner, i Sverige.

15 Variabler som ålder, tid i landet, migrationsorsak samt utbildning baseras på urvalspersonen i hushållet.

16 I figuren ser vi tydligt att det 1993 infaller en lågkonjunktur med extra hög arbetslöshet vilket direkt ger en påverkan på invandrargruppernas socialbidragsmottagande. Framför allt ser vi att lågkonjunkturen påverkar de invandrargrupper som har kortast vistelsetid i landet, d v s –83 och –88 års invandrare vars socialbidragsmottagande ökar kraftigt i samband med lågkonjunkturen.

17 Gustafsson visar i sin studie bl a att utländska medborgare vid arbetslöshet löper en större risk att bli socialbidragstagare än svenska medborgare. De utländska medborgarna har i lägre grad tillgång till t ex arbetslöshetsersättning.

18 Invandrare är en av de grupper som drabbats hårdast av arbetslösheten under 90-talet. Under 1997 var arbetslösheten för de invandrare som invandrat innan 1995 16,7 procent. Arbetslösheten varierar mellan olika invandrargrupper beroende på både ursprungsregion och invandringsår. Till exempel var arbetslösheten 33 procent för de icke europeiska invandrarna som invandrat till Sverige 1990-1994.

19 Det bör observeras att det är förekomsten av socialbidrag som studeras här, d v s inte volymen av socialbidrag.

20 Oddskvoten visar inverkan av en viss faktor, ostört av annat som kan inverka. När en grupp har en oddskvot som är större än ett så har den gruppen en överrisk, jämfört med en motsvarande grupp som har oddskvoten ett. Ju högre oddskvoten är desto större är överrisken. En oddskvot som är mindre än ett innebär således en underrisk.

21 exp (xbeta)/1 + exp(xbeta)

22 Se bilaga 1 för modellspecifikation.

Referenser

Aguilar, R. & Gustafsson, B. (1994) "Immigrants in Sweden's Labour Market during the 1980s", *Scandinavian Journal of Social Welfare*, 3: 139-147

Andersson, R. & Molina, I. (1996) "Etnisk boendesegregation i teori och praktik," i; *Vägar in i Sverige* SOU 1998:55, Stockholm: Arbetsmarknadsdepartementet

Arai, M. & Schröder, L. (1996) "Etableringshinder för invandrad arbetskraft på den svenska arbetsmarknaden," i: *Vägar in i Sverige* SOU 1996:55, Stockholm: Arbetsmarknadsdepartementet

Arai, M., Regnér, H., Schröder, L. (1999) *Är arbetsmarknaden öppen för alla?* Bilaga 6 till Långtidsutredningen 1999, Stockholm: Fritzes

Arai, M., Schröder, L. och Vilhelmsson, R. (2000) *En svartvit arbetsmarknad – en ESO-rapport om vägen från skola till arbete*, Ds 2000:47, Finansdepartementet, Stockholm; Fritzes

Arslanogullari, S. (2000) *Household Adjustment to Unemployment*, Uppsala University, Department of Economics, Dissertation no 49

Baker, M. & Benjamin, D. (1995) "The Receipt of Transfer Payments by Immigrants to Canada", *The Journal of Human Resources* Vol. XXX (4): 650-676

Bean, F., Van Hook, J., & Glick, J (1997) "Country of Origin, Type of Public Assistance, and Patterns of Welfare Recipiency among U.S Immigrants and Natives", *Social Science Quarterly* 78 (2): 432-51

Borjas, G. (1985) Assimilation, Changes in Cohort Quality and the Earnings of Immigrants. *Journal of Labour Economics* 3: 463-489

Borjas, G. (1987) "Self selection and the earnings of immigrants". *American Economic Review* 77: 531-553

Borjas, G. & Hilton, L. (1996) "Immigration and the Welfare State: Immigrant Participation in Means-Tested Entitlement Programs", *Quarterly Journal of Economics* 111 (2): 575-603

Borjas, G. & Trejo, S. (1991) "Immigrant Participation in the Welfare System", *Industrial and Labor Review*, Vol. 44: 195-211

Borjas, G. & Trejo, S. (1993) "National Orgin and Immigrant Welfare Recipiency," *Journal of Public Economics* 50 (3): 325-344

Brandon, P. & Tausky, C. (2000) "Public Assistance Receipt across Immigrant Generations", *Social Science Research*, 29: 208-222

Broomé, P. et al. (1996) *Varför sitter brassen på bänken? Eller varför har invandrarna så svårt att få jobb?* Stockholm: SNS förlag

Büchel, F., Frick, J. & Voges, W. (1997) "Der Sozialhilfebezug von Zuwanderern in Westdeutschland", *Kölner Zeitschrift für Soziologie und Sozialpsychologie,* 49 (2): 272-292

Chiswick, B. (1978) "The Effect of Americanization on the Earnings of Foreign-Born Men". *Journal of Political Economy* vol 86, no (5): 897-921

Edin, P-A., Lalonde, R. & Åslund, O. (2000) "Emigration of immigrants and measures of immigrant assimilation: Evidence from Sweden", *Swedish Economic Policy Review* 7: 163-204

Ekberg, J. (1990) *Invandrarna på arbetsmarknaden.* Ds 1990: 35, Stockholm, Allmänna fölaget

Ekberg, J. (1993) *Sysselsättning och arbetsmarknadskarriär bland invandrare. Rapport till Invandrar- och flyktingkommittén*, Kulturdepartementet, Stockholm

Ekberg, J. (1994) "Är invandrarna fattiga" *Ekonomisk Debatt*, 22: 169-177

Ekberg, J. & Andersson, L. (1995) *Invandring, sysselsättning och ekonomiska effekter*, Ds 1995: 68 ESO, Finansdepartementet, Stockholm

Ekberg, J. & Gustafsson, B. (1995) *Invandrare på arbetsmarknaden*, Stockholm, SNS-förlag

Finansdepartementet (2000) *Fördelningspolitisk redogörelse*, Särtryck ur 2000 års ekonomiska vårproposition, Regeringskansliet

Franzén, E. (1997) "Socialbidrag och invandrare", *Socialvetenskaplig tidskrift* 4: 279-304

Gustafsson, B. (1984) "Macroeconomic Performance, Old Age Security and the Rate of Social Assistance Recipients in Sweden", *European Eonomic Review*, 26: 319-338

Gustafsson, B., Zamanian, M. & Aguilar, R. (1990) *Invandring och försörjning*, Göteborg: Daidalos

Gustafsson, B. (1997) *"Invandrarnas försörjning", i Mångfald och ursprung*, Statens Invandrarverk

Gustafsson, B. (1998) "From the employment office to the social welfare office: social assistance recipiency among first-time unemployed in Sweden", *European Journal of Social Work*, Vol.1 (2): 203-220 1998

Hammarstedt, M (2001) "Disposable income differences between immigrants

and natives in Sweden", *International Journal of Social Welfare*, 10 (2): pp 117-126

Hammarstedt, M. (2001) *Making a Living in a New Country*, Växjö: Växjö Univerity Press, No 9/2001 Economics

Hansen, J. & Lofstrom, M. (1999) *Immigrant Assimilation and Welfare Participation: Do Immigrants Assimilate Into or Out-of Welfare?*, IZA Discussion paper no 100

Jensen, L. (1988) "Patterns of Immigration and Public Assistance Utilization, 1970-1980", *International Migration Review* Vol. XXII: 51-83

le Grand, C. & Szulkin, R. (1999) "Invandrarnas löner i Sverige. Betydelsen av vistelsetid, invandrarland och svensk skolgång", *Arbetsmarknad & Arbetsliv* 5: 89-110

Leisering, L. & Leibfried, S. (1999) *Time and Poverty in Western Welfare States*, Cambridge: Cambridge University Press

Marklund, S. & Svallfors, S. (1987) *Dual Welfare: Segmentation and Work Enforcement in the Swedish Welfare System.* Research Reports No 94. Department of Sociology, University of Umeå

Marklund, S. (1997) "Svensk socialpolitik i förändring", i: *Välfärd och ojämlikhet i 20-årsperspektiv 1975-1995*, Statistiska centralbyrån, Rapport 91

Riphahn, R. (1999) Immigrant Participation in Social Assistance Programs: Evidence from German Guestworkers, *IZA Discussion Paper* no 15

Rooth, D-O. (1999) *Refugee Immigrants in Sweden. Educational Investments and Labour market Integration*, Lund University, Lund economic Studies, no 84

Salonen, T. (1993) *Margins of welfare*, Hällestad; Hällestads Press

Salonen, T. (1997) *Övervältringar från socialförsäkringar till socialbidrag*, Meddelanden från socialhögskolan 1997:8, Lund: Lunds Universitet

Scott, K. (1999) *The Immigrant Experience, Changing Employment and Income Patterns in Sweden, 1979-1990.* Lund: Lund Studies in Economic History 9, Lund University Press

Socialstyrelsen (1994) *Social rapport 1994.* SoS rapport 1994:10. Stockholm

Socialstyrelsen (1995) *Socialbidragstagare och socialbidragets utveckling*, Socialstyrelsen följer upp och utvärderar 1995:4

Socialstyrelsen (1997) *Social rapport 1997.* SoS rapport 1997:14. Stockholm

Socialstyrelsen (1999) *Socialbidrag 1998.* Socialtjänst 1999:5. Stockholm

SOU 2000:3, *Välfärd vid vägskäl*, Delbetänkande: Kommittén för Välfärdsbokslut, Stockholm: Fritzes

Abstract

Immigrants on social assistance: experiences from Sweden

In this study differences in social assistance recipiency in Sweden between foreign born and Swedish born are analysed for the period of 1983-1995, using a large data set, consisting of two random samples from the total population; 1 percent of the native population and 10 percent of foreign born. Both the numbers of recipients of social assistance and immigration increased in Sweden in the 1990s. We find that the number of recipients of social assistance varies dramatically between groups of immigrants of different origins. The overrepresentation for immigrants can not be explained by observable socio-economic characteristics. However, using a logit multivariate model, we find that the utilisation of social assistance decreases with time spent in Sweden – irrespective of level of education and reasons for migrating. But the pace of economic assimilation is slow. For some immigrant groups it takes two decades until their social assistance recipiency is equivalent to that of a Swedish born person. Analysing the years 1983 and 1995 we find that the increase in social assistance recipiency almost exclusively can be ascribed to recently immigrated groups.

Keywords: social assistance, immigrants, assimilation

Appendix 1. Modell koefficienter. Beroende variabel; socialbidragsmottagandet 1995. (standardavvikelse inom parantes)

Variabler		
Intercept	**-1.9387**	(0.1362)
Ålder	**-0.0126**	(0,0008)
Födelseland		
(Sverige som referens)		
Norden	**-1.4607**	(0,1622)
Västeuropa	**-2.1399**	(0,1675)
Österuropa	**-1.7803**	(0,1630)
Sydeuropa	-0.2874	(0,1615)
Mellanöstern	**-0.3373**	(0,1608)
Övriga världen	**-0.8105**	(0,1605)
Region		
(storstad som referens)		
Mellan region	-0.0333	(0,0218)
Skogslän region	0.0137	(0,0333)
Kvoten mellan lediga arbeten och arbetslöshet/utrikes födda	**0.0645**	(0,0046)
Kvoten mellan lediga arbeten och arbetslöshet/inrikesfödda	0.0101	(0,0078)
Familjetyp		
(ensamstående kvinna som ref)		
Ensamst man utan barn	**0.1093**	(0,0287)
Ensamst kvinna med ettbarn	**0.7425**	(0,0460)
Ensamst kvinna med två barn	**0.8989**	(0,0555)
Ensamst kvinna med >2 barn	**1.2088**	(0,0805)
Ensamst man med barn	**0.6493**	(0,0742)
Sammanboende par utan barn	**-0.7596**	(0,0384)
Sammanboende par med ett barn	**-0.3027**	(0,0380)
Sammanboende par med två barn	**-0.2267**	(0,0358)
Sammanboende par med >2 barn	**0.4932**	(0,0380)
Uppgift saknas	**-1.9211**	(0,0750)
Antal år i Sverige/flykting alt icke-flykting/utbildningsnivå		
(Inrikes född med grundskola som referens)		
Inrikes född/gymnasium	**-0.487**	(0,0408)
Inrikes född/universitet	**-1.6147**	(0,0686)
1-5 år/flykting/grundskola	**2.9594**	(0,0892)
1-5 år/flykting/gymnasium	**3.2111**	(0,0801)
1-5 år/flykting/universitet	**3.0214**	(0,0834)
6-15 år/flykting/grundskola	**1.3511**	(0,0823)
6-15 år/flykting/gymnasium	**1.0361**	(0,0798)
6-15 år/flykting/universitet	**0.7189**	(0,0906)
>16 år/flykting7grundskola	0.3925	(0,1709)
>16 år/flykting7gymnasium	0.2207	(0,1705)
>16 år/flykting/universitet	**0.3512**	(0,1979)
1-5 år/icke-flykting/grundskola	**2.2535**	(0,0820)
1-5 år/icke-flykting/gymnasium	**2.091**	(0,0796)
1-5 år/icke-flykting/universitet	**1.5341**	(0,0808)
6-15 år/icke-flykting/grundskola	**1.0796**	(0,0797)
6-15 år/icke-flykting/gymnasium	**0.6733**	(0,0818)
6-15 år/icke-flykting/universitet	**0.3109**	(0,1019)
>16 år/icke-flykting/grundskola	0.0204	(0,0898)
>16 år/icke-flykting/gymnasium	-0.0573	(0,0858)
>16 år/icke-flykting/universitet	**-0.7721**	(0,1376)
Uppgift saknas	**1.8186**	(0,0695)
N	126 946	
-2 LOG L	79346.029	

Fet stil indikerar att koefficienten signifikant skiljer sig från referenskategorin på minst 1% nivån.

Appendix 2. Modell koefficienter. Beroende variabel; socialbidragmottagande 1983 och 1995. (standardavvikelse inom parantes)

Variabler	Koefficienter	
År	1983	1995
Intercept	**-1.2992** (0.0768)	**-3.5570** (0.0934)
Ålder	**-0.0338** (0.0015)	**-0.0189** (0.0010)
Civilstånd		
(ogift som referens)		
Gift	**-0.2341** (0.0348)	**0.3417** (0.0260)
Skild	**0.8123** (0.0432)	**0.6717** (0.0356)
Änka/änkling	**0.2752** (0.1145)	**0.7111** (0.0870)
Sammanboende		**-0.3076** (0.0841)
Uppgift saknas	**-2.1752** (0.1553)	**1.0915** (0.0786)
År i landet		
(>28 år som referens)		
0-5 år	**1.1435** (0.0385)	**3.2117** (0.0484)
6-15 år	**0.5082** (0.0359)	**1.8267** (0.0489)
16-27 år		**0.8992** (0.0508)
Region		
(storstad som referens)		
Mellan region	0.0320 (0.0351)	**0.1888** (0.0231)
Skogslän region	**-0.3167** (0.628)	-0.0011 (0.0369)
Kvoten mellan lediga arbeten och arbetslöshet/utrikes födda	0.0165 (0.008)	**0.0519** (0.0044)
N	54 341	74 560
-2 LOG L	36062.577	64002.906

Fet stil indikerar att koefficienten signifikant skiljer sig från referenskategorin på minst 1% nivån.